

Vroegmoderne tijd

bron 1

In 1552 publiceert de Spaanse priester Bartolomé de las Casas een boek over de verovering van Amerika door de Spanjaarden. Hierin schrijft hij over Hatuey, een stamhoofd uit Cuba:

Dit stamhoofd kende de Spanjaarden en hun werkwijze maar al te goed. Hij vluchtte weg zodra ze op het eiland Cuba aankwamen en verzette zich alleen gewapenderhand als hij ze tegenkwam. Uiteindelijk werd hij gevangengenomen. Hoewel zijn enige misdaad was dat hij had geprobeerd te ontsnappen uit de klauwen van deze wrede en gewelddadige mannen omdat hij wel begreep dat ze erop uit waren hem te doden en dat, als hij zich niet verdedigde, ze hem en zijn volk de dood in zouden jagen. Toch spraken de Spanjaarden het vonnis uit dat hij levend verbrand moest worden. Toen hij was vastgebonden op de brandstapel kwam er een franciscaner monnik, een heilige man, die hem – in de beperkte tijd die de beulen hem gunden – vertelde over God en over ons christelijke geloof. Dit alles was nieuw voor Hatuey. De monnik vertelde dat, als hij dit allemaal zou gaan geloven, hij naar de hemel zou gaan. Als hij dit niet zou geloven, dan zou hij naar de hel gaan, waar eeuwigdurende pijn en kwelling waren. Hatuey dacht kort na en vroeg de monnik toen of christenen ook naar de hemel gingen. De monnik bevestigde dat dit voor de goede christenen zo was. Hatuey zei toen, zonder er verder over na te denken, dat hij liever naar de hel ging, om er zeker van te zijn dat hij zulke wrede mensen nooit meer zou tegenkomen.

bron 2

IJsbrand van Diemerbroeck is arts in Nijmegen tijdens de pestepidemie van 1635 tot 1637. Hij publiceert een boek over de pest, waarin hij schrijft:

[Ik doe dit] eens te meer, omdat tal van vooraanstaande medici, afgeschrikt door de vrees voor een dodelijke besmetting, hebben afgezien van een diepergaand onderzoek naar de vele zaken waarmee men bij de pest van alle dingen het meest rekening moet houden. Vandaar dat ze het verhaal van de pest niet precies genoeg hebben uiteengezet. Ze hebben allerlei nuttige waarnemingen overgeleverd, maar daar intussen andere aan toegevoegd die niet van hen zelf waren. (...)

[De lezer zal ook merken dat ik] wat dit betreft de meeste dingen heel anders ga uitleggen dan vele anderen voorheen gedaan hebben en dat ik die dingen deels via glasheldere redeneringen ga demonstreren, maar deels ook ga bevestigen via ervaringen, deels van mijzelf, deels van andere zeer geleerde mannen, zowel uit heden als verleden.

Moderne tijd

bron 3

In 1789 sturen 103 textielabrikanten uit de omgeving van Glasgow een verzoekschrift aan de Britse minister van Financiën, waarin zij onder andere het volgende schrijven:

Dat de rekestranten¹⁾ die zich tot u wenden al vroeg zijn begonnen Britse mousseline²⁾ te fabriceren en in de voorbije jaren grote vooruitgang hebben geboekt bij het ontwikkelen en verbeteren van deze waardevolle bedrijfstak (...). Dat de machinekracht die in deze bedrijven wordt ingezet en de nieuwe fabrieksgebouwen die de rekestranten door toegenomen werkzaamheden hebben kunnen inrichten, leidt tot een overvloed aan artikelen die niet door binnenlandse consumptie kunnen worden gebruikt en daarom wordt een toename van de verkoop in het buitenland een onvermijdelijke noodzaak om de machines in bedrijf te houden.

noot 1 personen die een verzoekschrift (rekest) indienen

noot 2 soort textiel